

Korte presentatie van het Museum van het Protestantisme uit Dauphiné

U bevindt zich hier in één van de twee protestantse kerken die niet verwoest zijn tijdens de herroeping van het Edict van Nantes in 1685, zoals alle andere protestantse kerken in Frankrijk. Twee anderen staan in Collet de Dèze en in Vialas, in de Cevennen, ten zuiden van Frankrijk.

In Poët-Laval hebben de bewoners het klaar gekregen om het gebouw te behouden omdat het ook het raadhuis was van de gemeente, hetgeen overeenkomt met de « mairie » (=gemeentehuis) van vandaag. In 1807, na de Franse revolutie, is dit gebouw opnieuw de protestantse kerk geworden en gebleven tijdens de 19de eeuw.

Vervolgens is er een tweede kerk gebouwd in de vallei, in het nieuwe gedeelte van het dorp. Het gebouw waar u zich nu bevindt is tot in 1961 in verval geraakt, waarna het opgeknapt en ingericht werd als Museum van het protestantisme.

Er bestaat een duidelijk verband tussen de geschiedenis van deze kerk en het dorp Poët-Laval. Dit dorp is de zetel geweest sinds de 12de eeuw van een **Commanderei van Hospitaalridders**. Deze orde werd in het Heilige Land opgericht in 1099, tijdens de eerste Kruistocht. Het gebouw waar we ons bevinden, is waarschijnlijk de woning geweest van een Hospitaalridder voordat het een raadhuis en kerk werd.

Ook omdat de Commandeur van Poët-Laval, Jehan de Brottin, de hervorming heeft aangenomen in de 16de eeuw, zijn de inwoners van het dorp en van de omgeving overgegaan naar het protestantisme.

Er moet gezegd worden dat dit hele gebied al voorbereid was op de ideeën van de hervorming door voorlopers, de Waldenzen. Deze waren aanhangers van de ideeën van Petrus Waldus, een rijke man uit Lyon, die in zijn jonge jaren zijn hele vermogen aan de armen heeft gegeven en sindsdien een eenvoudig leven leidde en volgens bijbelse waarden probeerde te leven. Dit heeft Fransiscus van Assisi later ook gedaan.

Terwijl de « poverissimo » (= « de allerarmste ») in de Kerk gebleven is en heilig werd verklaart, is Petrus Waldus verworpen en in de ban gedaan. Zijn volgelingen moesten zich verschuilen, maar ondanks dat hebben ze zich in heel Europa gevestigd maar vooral in de dalen van de Alpen.

De Waldenzen zijn in de ban gedaan tijdens het Concilie van Verona (1184), hun leer werd veroordeeld tijdens het Concilie van Latran in 1215, maar desondanks verspreidde hun invloed zich, gedurende de middeleeuwen, tot in onze regio's « Provence » en « Dauphiné ». Hun invloed droeg bij aan de voorbereiding van de door Maarten Luther en Johannes Calvijn (beiden staan aan de wieg van de Église Réformée de France) doorgevoerde hervorming in de 16de eeuw.

Laten we terugkomen op dit kerkgebouw, waar we ons bevinden. Dit gebouw is kenmerkend voor kerkgebouwen uit de tijd van de hervorming. Als u rechts van de kansel een reproductie van een schilderij van de kerk (**Temple du Paradis**) van Lyon bekijkt kunt u constateren dat er veel overeenkomsten zijn. (Deze kerk is gebouwd in de 16de eeuw en kort daarna verwoest). In het midden staan de Bijbel - Gods Woord - en de kansel vanwaar het Woord verkondigd wordt en uitgelegd. Het is de toepassing van één van de belangrijkste principes van de hervorming: « Sola Scriptura » : het geschreven Woord als enige bron van de waarheid. Om de kansel zitten de gelovigen. Dit is ook een toepassing van een ander principe van de hervorming, namelijk het universeel priesterschap in de vorm van en actieve deelname van de gelovigen aan de eredienst, door het gehoor, gebed en samenzang.

De kansel dateert uit de 19de eeuw en komt uit een kerk in Lyon. Het klankbord stelt de predikant in staat om zich verstaanbaar te maken. Een zandloper hing aan het klankbord om de predikant in staat te stellen de tijd in de gaten te houden en hem eventueel tot de orde te roepen als de preek te lang werd. U kunt de zandloper zien op het schilderij van de kerk in Lyon.

In de vitrines vindt u verschillende interessante voorwerpen : een avondsmaalsbeker in drie gedeelten om in het geheim meegenomen te worden naar de erediensten in de « Désert » . De « Désert » is de periode die volgt op het herroepen van het Edict van Nantes, toen de « Religion Prétendue Réformée » of «RPR » verboden was en men samen kwam op afgelegen plaatsen.

Voor de Protestanten waren er destijds drie mogelijkheden: òf zich bekeren tot het katholicisme en het geloof van hun voorouders afzweren, òf diensten in het geheim houden, in bossen, grotten, en bergen, op afgelegen plaatsen (« Désert »), òf vluchten naar het buitenland (wat we noemen de "refuge Huguenot").

Om aan het vertrek van deze protestanten te herinneren is er onlangs een wandelroute geopend: « **Sur les pas des Huguenots** » (**In de voetstappen van de Hugenoten**). Deze route, 1600 Km, vertrekt vanuit het museum van Poët-Laval en gaat tot Bad-Karlsbad in Duitsland (ten noorden van Frankfort) waar zich ook een hugenoten Museum bevindt.

Er is ook een **Bijbel** te zien die verstopt was in een mesthoop en terug gevonden is. Het schutblad ontbreekt, zoals vaak het geval is, en is er vermoedelijk uitgescheurd opdat de soldaten van de koning niet konden zien dat het een Bijbel betrof.

U ziet ook een lijst van namen van mensen die gevlucht zijn naar de « Refuge » .

Boven kunt u de tribunes zien, die uit de 17de eeuw dateren, met houten banken en voorzien van weinig comfort, zoals die van de kerk « Temple du Paradis» uit Lyon. Om veiligheidsredenen kunnen we de bezoekers jammer genoeg niet meer toelaten op de tribunes.

In de volgende zaal kunt u de geschiedenis volgen van het Protestantisme uit onze regio tot op heden.

In die geschiedenis doen zich constanten voor :

- verbondenheid van de protestanten aan vrijheid, mensenrechten en de republiek
- hun deelname aan het onderwijs en scholing, (begrijpelijk vanwege de noodzaak om de Bijbel te kunnen lezen)
- periodes van geestelijke opwekking of "Reveil" op momenten dat de kerk inslaapt
- het zoeken naar eenheid van de kerken, in een protestantisme waar de persoonlijke betrokkenheid van de gelovige tot een grote diversiteit van geloofsbeleving of - uitdrukking leidt
- de rol van de vrouw in de gemeente.

En tenslotte, de strijd tegen verdrukking (strijd tegen het fascisme en nazisme in de tweede wereldoorlog en de bescherming van joden en verdrukten).

Organisaties als de Cimade en ACAT zijn voorbeelden van de hedendaagse inzet van de protestanten ten behoeve van vluchtelingen en immigranten.

In de laatste zaal van het museum, bevinden zich de **mozaïeken van Daniël Kaltenbach**, vaak met een geestelijke inspiratie, vervaardigd met stenen uit allerlei werelddelen. Dit als uiting van de roeping van dit kleine museum...

Chronologische samenvatting

1300

De stadsmuren naast het museum dateren uit de 14de eeuw. Men denkt dat dit gebouw het particuliere verblijf geweest is van een Hospitaalridder. Donkere strepen op de muur, boven de preekstoel, doen denken aan een vroegere schoorsteen (open haard.)

1400

Het gebouw wordt het « raadhuis » van het dorp, plaats waar de « vergadering » bijeenkomt, de voorloper van de tegenwoordige gemeenteraad.

Einde 1400

De eerste manifestaties van de Hervorming in onze regio vonden plaats voorafgaand op de Hervorming die door Luther werd veroorzaakt . Aan het einde van de 15de eeuw streven de inwoners van Chabeuil, onder invloed van Petrus Waldus uit Lyon, naar een terugkeer naar het evangelie en een hervorming van de kerk.

1500

Onder invloed van de Commandeur van de Hospitaalridders in Poët-Laval , Jehan de Brotin nemen het dorp en de regio de ideeën van de Hervorming over. Hierna volgt een tijd van onrust en oorlogen. De Sint Janskerk, verwoest in 1531, wordt als kerkgebouw gebruikt door de protestanten van Poët-Laval.

1600

In 1598 vaardigd de franse koning Hendrik IV het Edict van Nantes uit, welke een zekere vrijheid toekent aan het uitoefenen van de gereformeerde godsdienst en een einde maakt aan de franse godsdienstoorlogen. Kort daarna moeten de gereformeerden de Sint Janskerk afstaan aan de katholieken (volgens de overeenkomsten van het Edict). Vervolgens wordt het raadhuis weer protestantse kerk.

1700

Bijna één eeuw later, toen koning Lodewijk XIV een einde maakte aan het Edict van Nantes (1685) verhevigd de vervolging van protestanten door de franse staat: erediensten en vergaderingen worden verboden, verbanning van voorgangers, verplichte deelname aan de mis en het laten dopen van de kinderen in de rooms-katholieke kerk, verbod van emigratie en verwoesting van kerkgebouwen. De kerk van Poët-Laval ontsnapt aan de verwoesting dankzij de functie die het heeft als « raadhuis » van het dorp. Terwijl er in 1685 van de 650 inwoners 500 protestant zijn, zijn er in 1687, 102 protestanten geëmigreerd naar het buitenland (naar de Refuge). Velen van hen nemen de route van de « Pas des Huguenots » (= de voetstappen van de Hugenoten), naar Noord Duitsland. Zij die achterblijven, vaak de armsten, zonder predikant en kerkgebouw bekeren zich : het zijn de « nieuw bekeerden » . Velen blijven in het geheim trouw aan hun geloof : dat is de tijd van de « Désert » (=afgelegen plaatsen).

1800

Het Edict van tolerantie (1787) erkent de burgerrechten toe aan de protestanten. Met de franse revolutie (1789) en de Verklaring van mensenrechten herkrijgen ze volkomen vrijheid van godsdienst en eredienst. In april 1802 hersteld en organiseert Napoleon officieel en definitief de protestantse eredienst. De kerk van Poët-Laval hervat haar functie. Vanaf 1850 verhuizen de bewoners langzamerhand naar de vallei, naar het dorp Gougne. Daar wordt een nieuwe kerk gebouwd en van lieverlede valt de kerk van Poët-Laval in ongebruik.

1900

December 1905: de wet van scheiding van Kerk en Staat wordt ingevoerd. De protestanten zijn daar in grote meerderheid voorstanders van. De Protestantse Vereniging van Frankrijk wordt opgericht (=Fédération Protestante de France). In 1961 wordt door 2 predikanten, afkomstig uit Poët-Laval, besloten om de kerk te restaureren en er een museum van het protestantisme van de regio van te maken. In 2005 wonen er ongeveer 90 protestantse families in de gemeente Poët-Laval.

Website: www.museeduprotestantismedauphinois.com